

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 73/2011-13

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 10. marca 2011 predbežne prerokoval sťažnosť M. M., T., zastúpeného advokátkou Mgr. S. G., Ž., vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vo veci vedenej pod sp. zn. 3 Sžf 11/2010 a jeho rozsudkom z 9. novembra 2010 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť M. M. o d m i e t a pre zjavnú neopodstatnenosť.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 15. februára 2011 doručená sťažnosť M. M., T. (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom

Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) vo veci vedenej pod sp. zn. 3 Sžf 11/2010 a jeho rozsudkom z 9. novembra 2010.

Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ namieta porušenie označených práv postupom najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Sžf 11/2010 a jeho rozsudkom z 9. novembra 2010, ktorým potvrdil rozsudok Krajského súdu v Trenčíne (ďalej len „krajský súd“) č. k. 11 S 82/2009-55 z 20. januára 2010. Krajský súd predmetným rozsudkom zamietol žalobu sťažovateľa o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia Daňového riaditeľstva Slovenskej republiky B. (ďalej len „daňové riaditeľstvo“) č. I/226/10192-76080/2009/990596-r zo 17. augusta 2009, ktorým tento potvrdil rozhodnutie Daňového úradu T. (ďalej len „daňový úrad“) č. 645/231/20181/09/Syko z 8. apríla 2009.

Daňový úrad na základe vykonanej daňovej kontroly na dani z príjmov fyzických osôb za zdaňovacie obdobie roku 2005 vyhotovil protokol č. 645/321/9481/2008/Nov z 12. februára 2008. Vzhľadom na vznesené námietky správca dane vypracoval 12. februára 2008 dodatok k predmetnému protokolu. Výsledky daňovej kontroly obsiahnuté v protokole a jeho dodatku boli podkladom na vydanie dodatočného platobného výmeru za príslušné zdaňovacie obdobie, ktorým vyrubil daňovému subjektu rozdiel dane z príjmov za rok 2005 v sume 8 782 846 Sk. Na základe podaného odvolania daňovým subjektom odvolací orgán napadnutý dodatočný platobný výmer zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie. Správca dane po doplnení dokazovania vydal dodatočný platobný výmer č. 845/231/20181/09/Syko z 8. apríla 2009, v ktorom vyrubil rozdiel dane z príjmov fyzických osôb za zdaňovacie obdobie roku 2005 v sume 292 640,78 €. Dôvodom malo byť neuznanie výdavkov za nákup vajec od spoločnosti S., s. r. o. (ďalej len „spoločnosť“).

Na základe podaného odvolania daňové riaditeľstvo potvrdilo prvostupňové rozhodnutie správca dane s odôvodnením, že daňový subjekt porušil § 17 ods. 2 v nadväznosti na § 2 písm. i) zákona č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov, keď si uplatnil daňové výdavky na nákup vajec, pričom daňový subjekt nepreukázal, že vajcia kúpil od spoločnosti. Z odôvodnení rozhodnutí daňových orgánov však podľa sťažovateľa vyplýva skutočnosť, že v rámci daňového konania nespochybnili skutočnosť, že sťažovateľ predmetný tovar získal a použil v rámci svojej podnikateľskej

činnosti na zabezpečenie zisku, ktorý následne mal zdaňť. Neuznanie výdavku bolo opreté o vyhodnotenie dôkazu, že tovar nebol nakúpený od spoločnosti.

Proti rozhodnutiu daňového riaditeľstva podal sťažovateľ žalobu krajskému súdu na preskúmanie postupu pri rozhodovaní a proti zákonnosti jeho rozhodnutia. Krajský súd žalobu sťažovateľa zamietol rozsudkom č. k. 11 S 82/2009-55 z 20. januára 2010. Sťažovateľ tvrdí, že krajský súd sa nevysporiadal s jeho vznesenými námietkami, vyslovil len konštatovanie skutkového zistenia, a to, že sťažovateľ nepreukázal nákup vajec od spoločnosti.

Sťažovateľ sa proti rozsudku krajského súdu odvolal, o odvolaní rozhodol najvyšší súd rozsudkom sp. zn. 3 Sžf 11/2010 z 9. novembra 2010 tak, že rozsudok krajského súdu potvrdil s konštatovaním, že sa stotožňuje s odôvodnením rozsudku krajského súdu.

Podľa sťažovateľa rozsudky krajského súdu i najvyššieho súdu sú arbitrárne a svojvoľné, pretože právne závery v nich vyslovené sú neodôvodnené.

Vychádzajúc z uvedených skutočností sťažovateľ žiada, aby ústavný súd takto rozhodol:

„Základné právo sťažovateľa M. M. ... na súdnu ochranu a spravodlivé súdne konanie podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom NS SR vo veci vedenej pod sp. zn. 3 Sžf 11/2010 zo dňa 9. 11. 2010 porušené bolo.

Ústavný súd zrušuje rozsudok NS SR spis. zn. 3 Sžf 11/2010 zo dňa 9. 11. 2010 a vec vracia NS SR aby v nej znovu konal a rozhodol.

Ďalej navrhujem, aby ÚS SR uznesením priznal náhradu trov konania pozostávajúcich z trov právneho zastúpenia vo výške 310,45 €... na účet právnej zástupkyne... do 3 dní od právoplatnosti rozhodnutia.“

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú

Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí senátu bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Predmetom sťažnosti je sťažovateľom namietané porušenie základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivý proces zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Sžf 11/2009 a jeho rozsudkom z 9. novembra 2010.

Podľa názoru ústavného súdu sťažnosť sťažovateľa, ktorou namieta porušenie označených práv rozsudkom najvyššieho súdu sp. zn. 3 Sžf 11/2009 z 9. novembra 2010,

ktorým potvrdil rozsudok krajského súdu č. k. 11 S 82/2009-55 z 20. januára 2010, je zjavne neopodstatnená.

O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom všeobecného súdu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom všeobecného súdu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať tú sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, realnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie.

Ústavný súd predovšetkým pripomína, že podľa svojej ustálenej judikatúry nemá zásadne oprávnenie preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol, alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil (II. ÚS 21/96). Vo všeobecnosti úlohou súdnej ochrany ústavnosti poskytovanej ústavným súdom napokon nie je ani chrániť občana pred skutkovými omylmi všeobecných súdov, ale chrániť ho pred takými zásahmi do jeho práv, ktoré sú z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné (I. ÚS 17/01). Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy totiž vyplýva, že ústavný súd nie je opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov (napr. I. ÚS 19/02).

Jedným z aspektov práva na spravodlivý proces chráneného v čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj v čl. 6 ods. 1 dohovoru je právo domáhať sa svojho práva na nezávislom a nestrannom súde (prístup k súdu).

Porušenie práva na súd, resp. prístup k súdu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ale aj čl. 6 ods. 1 dohovoru by v prípade sťažovateľa prichádzalo do úvahy vtedy, keby podmienky na prístup k tomuto súdu ustanovené Občianskym súdnym poriadkom neboli zo strany najvyššieho súdu rešpektované spôsobom zjavne neopodstatneným alebo arbitrárnym. Inými slovami, keby najvyšší súd tieto všeobecné podmienky prístupu k súdu vykladal vo

vzťahu k sťažovateľovi diskriminačne v porovnaní s jeho výkladom pri iných subjektoch domáhajúcich sa súdnej ochrany. V prípade sťažovateľa k takej situácii nedošlo, sťažovateľ mal priznané postavenie účastníka súdneho konania a najvyšší súd o jeho návrhu meritórne rozhodol, aj keď nie v súlade s jeho predstavami.

Z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva, ktorú si osvojil aj ústavný súd, vyplýva, že „právo na súd“, ktorého jedným aspektom je právo na prístup k súdu, nie je absolútne a môže podliehať rôznym obmedzeniam. Uplatnenie obmedzení však nesmie obmedziť prístup jednotlivca k súdu takým spôsobom a v takej miere, že by uvedené právo bolo dotknuté v samej svojej podstate. Okrem toho tieto obmedzenia sú zlučiteľné s čl. 6 ods. 1 dohovoru, ktorý garantuje právo na spravodlivé súdne konanie, len vtedy, ak sledujú legitímny cieľ a keď existuje primeraný vzťah medzi použitými prostriedkami a týmto cieľom (napr. Guérin c. Francúzsko, 1998).

Ústavný súd teda, tak ako to už vyslovil vo viacerých svojich nálezočoch, nie je opravnou inštanciou všeobecných súdov (napr. I. ÚS 31/05), a preto nemôže preskúmať rozhodnutia všeobecných súdov, pokiaľ tieto súdy vo svojej činnosti postupujú v súlade s právami na súdnu a inú právnu ochranu zakotvenými v siedmom oddiele druhej hlavy ústavy (čl. 46 až čl. 50 ústavy). Z takéhoto pohľadu pristúpil ústavný súd aj k posúdeniu napadnutého rozsudku najvyššieho súdu.

Z odôvodnenia rozsudku najvyššieho súdu sp. zn. 3 Sžf 11/2009 z 9. novembra 2010 okrem iného vyplýva:

„Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku, ďalej len O. s. p.) preskúmal napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa v rozsahu a z dôvodov uvedených v odvolaní žalobcu (§ 212 ods. 1 O. s. p., § 246c ods. 1 veta prvá O. s. p.), postupom podľa § 250ja ods. 2 veta prvá O. s. p. a následne potom, ako bolo oznámenie o vyhlásení rozsudku vyvesené na úradnej tabuli súdu a na webovej stránke Najvyššieho súdu Slovenskej republiky www.supcourt.gov.sk, www.nsud.sk, vyhlásil vo veci rozsudok, ktorým potvrdil rozsudok Krajského súdu v Trenčíne č. k. 11 S/82/2009-55 zo dňa

20.01.2010 ako vecne správny podľa § 219 ods. 1, 2 O. s. p. v spojení s § 250ja ods. 3 veta druhá O. s. p.

Podľa § 219 ods. 2 O. s. p. ak sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, môže sa v odôvodnení obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody.

Podľa § 2 písm. i/ zákona č. 595/2003 Z. z. v znení účinnom do 31. 12. 2005 na účely tohto zákona sa rozumie daňovým výdavkom výdavok (náklad) na dosiahnutie, zabezpečenie a udržanie príjmov preukázateľne vynaložený daňovníkom, zaúčtovaný v účtovníctve daňovníka alebo zaevidovaný v evidencii daňovníka podľa § 6 ods. 11, ak tento zákon neustanovuje inak.

Podľa § 21 ods. 1 zákona č. 595/2003 Z. z. v znení účinnom do 31. 12. 2005 daňovými výdavkami nie sú výdavky (náklady), ktoré nesúvisia so zdaniteľným príjmom, aj keď tieto výdavky (náklady) daňovník účtoval, výdavky (náklady), ktorých vynaloženie na daňové účely nie je dostatočne preukázané.

Podľa § 29 ods. 8 zákona č. 511/1992 Zb. daňový subjekt preukazuje skutočnosti, ktoré majú vplyv na správne určenie dane a skutočnosti, ktoré je povinný uvádzať v priznaní, hlásení a vyúčtovaní alebo na ktorých preukázanie bol vyzvaný správcom dane v priebehu daňového konania, ako aj vierohodnosť, správnosť alebo úplnosť povinných evidencií alebo záznamov vedených daňovým subjektom.

Z citovaných ustanovení zákona vyplýva, že daňovým výdavkom je výdavok vynaložený na dosiahnutie, zabezpečenie a udržanie príjmov, avšak tento náklad musí byť daňovníkom preukázateľne vynaložený. Preukázateľnosť znamená, že pre uznanie daňového výdavku nepostačuje len predloženie daňového dokladu, ale je potrebné, aby skutočnosti deklarované v daňovom doklade boli aj preukázané. Dôkazné bremeno zatažuje daňový subjekt, ktorý je povinný si zabezpečiť dôkazy tak, aby skutočnosti uvádzané v daňovom doklade mohol daňovým orgánom preukázať.

Správca dane na základe vykonaného dokazovania spochybnil dodanie tovaru spoločnosťou S. s. r. o. žalobcovi, preto žalobca ak tvrdil, že tovar nakúpil od uvedenej spoločnosti, mal povinnosť to preukázať. Žalobca nepredložil relevantný dôkaz o tom, že tovar nadobudol od spoločnosti S., s. r. o. Správca dane nie je povinný dokazovať pôvod

tovaru, ale daňový subjekt musí vedieť preukázať dodanie tovaru osobou uvedenou v predkladaných daňových dokladoch.

Ak nie je preukázané, že osoba, ktorá je uvedená ako dodávateľ v daňových dokladoch, reálne dodala tovar žalobcovi, potom nejde o výdavok preukázateľne vynaložený na dosiahnutie, zabezpečenie a udržanie príjmov žalobcu v zmysle § 2 písm. i/ zákona č. 595/2003 Z. z. v spojení s § 21 ods. 1 zákona č. 595/2003 Z. z. “

V citovanej časti odôvodnenia napadnutého rozsudku najvyšší súd zrozumiteľným a jednoznačným spôsobom uviedol dôvody, pre ktoré odvolaním napadnutý rozsudok krajského súdu vo vzťahu k sťažovateľovi potvrdil. V každom prípade tento postup najvyššieho súdu pri odôvodňovaní svojho právneho záveru vo veci sťažovateľa nemožno považovať za zjavne neodôvodnený alebo arbitrárny, teda najvyšší súd v danom prípade neporušil označené základné právo sťažovateľa nesprávnou a svojvoľnou aplikáciou a výkladom práva. Skutočnosť, že sťažovateľ sa s právnym názorom najvyššieho súdu nestotožňuje, nemôže sama osebe viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti tohto názoru a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť právny názor najvyššieho súdu svojím vlastným. V konečnom dôsledku však ústavný súd nie je opravným súdom právnych názorov najvyššieho súdu. Ingerencia ústavného súdu do výkonu tejto právomoci najvyššieho súdu je opodstatnená len v prípade jeho nezlučiteľnosti s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou. Aj keby ústavný súd nesúhlasil s interpretáciou zákonov všeobecných súdov, ktoré sú „pánmi zákonov“, v zmysle citovanej judikatúry by mohol nahradiť napadnutý právny názor najvyššieho súdu iba v prípade, ak by ten bol svojvoľný, zjavne neodôvodnený, resp. ústavne nekonformný. O svojvôli pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natolko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam. Podľa názoru ústavného súdu predmetný právny výklad najvyšším súdom takéto nedostatky nevykazuje, a preto bolo potrebné sťažnosť odmietnuť ako zjavne neopodstatnenú.

Vzhľadom na všetky uvedené skutočnosti ústavný súd rozhodol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde tak, ako to je uvedené vo výroku tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 10. marca 2011